

sirkula info

Gi jernet et annet sted

side 2 og 3

Kaster du gull i restavfallet?

side 4 og 5

Beste jorda er fra deg selv

side 6

Nytt i drikkekartonglotteriet

side 7

På rett vei

Det begynner å bli endel år siden avfall fra husholdninger ble gravd ned i deponier. Siden 1996 har alle innbyggere gjort en stor innsats for å spare jomfruelige materialer og energi gjennom kildesortering hjemme. Vi har sortert matavfall, papir, glass, plast, treverk, tekstiler, farlige stoffer og restavfall. Vi har fortsatt et potensiale til å bli bedre, og i dette informasjonsskrivet får du noen konkrete tips om hvordan du kan bidra.

For Sirkula har det vært en hektisk start på 2017, med nye tømmeruter og skifte av renovatør. Flere opplevde i starten av året at avfallet ikke ble hentet på riktig dag, og det beklager vi. Renovatørene gjør en viktig og samfunnskritisk oppgave, og har gjort en stor innsats for å få renovasjonsordningen på plass. Dessverre har det medført timeforbruk utover arbeidsmiljølovens grenser. Det vil fortsatt være en viktig oppgave for Sirkula å følge med på at innsamling av husholdningsavfall skjer innenfor lover, regler og inngåtte avtaler.

Innsamlingsordningen er med på å legge grunnlaget for at avfall kan gjenvinnes til nye materialer. Avfall blir en viktigere og viktigere verdi på en klode med begrensede ressurser. Sammen skal vi sørge for at disse verdiene blir tatt forsvarlig hånd om for miljøet og framtidens generasjoner.

Administrerende
direktør
Grethe Olsbye

Kaster du

Hva gjenvinnes glass- og metallemballasjen til?

Glass- og metallemballasje fra oransjedunken på Hedmarken og fra hele Norge sorteres ut hver for seg hos Syklus i Fredrikstad.

Det resirkulerte glasset brukes som råstoff til nytt emballasjegglass til f. eks. syltetøy, flasker etc., og til Glasopor skumglass som er isolasjons- og fyllmateriale i vegger, bygg etc.

Det resirkulerte metallet selges til smelteverk som produserer nye metallgjenstander som spiker, skruer, binders, armeringsjern, hage-redskaper, emballasje, bilfelger og sykkeldele. Ved å gjenvinne f.eks. aluminium bruker man bare rundt fem prosent av energien det tar å utvinne nytt aluminium fra naturen, og vi sparer ca. 2,5 kg CO₂ per kilo materialgjenvunnet aluminium.

Sirkula tar ikke imot eksplosivt avfall som sprengstoff, granater, fyrverkeri, ammunisjon, eksplosive kjemikalier etc.

Ta kontakt med politiet på tlf. 02800 for nærmere informasjon om levering.

Politiet har våpenamnesti til 31. mai hvor du kan levere ulovlige skytevåpen, inkl. ammunisjon, uten å risikere straff for ulovlig våpenbesittelse for levering av dette.

riktig i glass og metaldunken?

Hedemarkingene er blitt enda flinkere til å sortere glass- og metallemballasje etter at de nye beholderne kom.

- Men det er dessverre en del som kastes feil. For eksempel har ikke kasseroller, kjøkkenglass, tørkestativ, metallrør og plastposer noe i glass- og metaldunken å gjøre, sier leder for innsamling Terje Dahl i Sirkula.

Best mulig sortering er bra både for miljøet og lommeboka. Jo mer avfall som kan resirkuleres til nye ting, jo mer av naturens råstoffer spares for framtida. Sirkula får også mer penger igjen for riktig sortert avfall, enn feilsortert. Det er bra for renovasjonsgebyret du betaler.

Dahl forteller at det gjelder å tenke emballasje når en skal kaste noe i glass- og metaldunken.

- I beholderen med oransje lokk kan du kaste glass som er brukt til emballasje. Det er for eksempel glass som har inneholdt syltetøy, barnemat, pastasaus,

pålegg, sylteagurk, eller glassflasker til vin, øl, saft og matolje. I tillegg kan du kaste emballasje i metall som hermetikkbokser og -lokk, aluminiumsfolie og former, også telyskopp, syltetøylokk og påleggstuber i metall, sier han.

Sørg for at emballasjen er tom før levering. Etiketter kan sitte på. Ikke kast det i plastpose i dunken. Kast det løst i dunken, selv om noe skulle knuses.

- Kjøkkenglass, krystall, keramikk og ildfaste former er laget av andre bestanddeler enn emballasjegglass, og kan ødelegge gjenvinningsprosessen.

Ildfaste former har for eksempel et helt annet smeltepunkt. Derfor er det viktig at dette ikke kastes i glass- og metallbeholderen, men leveres i «ikke brennbart» på gjenvinningsstasjonen. Små ting som for eksempel knust kjøkkenglass kan også leveres i restavfallsdunken hjemme, sier Dahl.

Kasseroller, vaffeljern, motorer, metallrør og andre større metallting ødelegger også gjenvinningsprosessen om det kastes i glass- og metaldunken. Slike ting skal leveres på gjenvinningsstasjonen.

Slik kaster du:

Stekepanner og kasseroller

På gjenvinningsstasjonen i metall

Stenger og rør i metall

På gjenvinningsstasjonen i metall

Vaffel-/strykejern

På gjenvinningsstasjonen i EE-avfall eller til butikker som selger tilsvarende

Gassbokser

På gjenvinningsstasjonen i farlig avfall

Drikkeglass, krystall

På gjenvinningsstasjonen i ikke brennbart. Små mengder kan kastes i restavfallsdunken

Ildfaste former

På gjenvinningsstasjonen i ikke brennbart

Lyspærer og lysrør

På gjenvinningsstasjonen i farlig avfall eller til butikker som selger lyspærer

Speil og vindusglass

På gjenvinningsstasjonen i ikke brennbart. Små mengder kan kastes i restavfallsdunken

Se www.sirkula.no for mer sorteringshjelp

Vi kaster gull i søpla

Bare en drøy tredjedel av det som kastes i restavfallet i hjemmene på Hedmarken er søppel. En analyse Sirkula har foretatt viser at så mye som 2/3 av det vi kaster i restavfallsbeholder burde vært sortert, gjenbrukt eller spist opp.

Hver innbygger på Hedmarken kaster årlig i snitt 62 kilo i restavfallsdunken hjemme. 64 prosent av alt som havner i restavfallet skulle ikke vært der, viser en plukkanalyse vi utførte i fjor.

Hva er galt med det?

Når ting kastes feil, og ikke brukes til å lage nye ting, må vi tære og hente ut mer av jordklodens råstoffer. Restavfallet brennes og gir oss varme til bruk her og nå. Det som er igjen er aske og luft, som vi ikke får brukt til noe.

Men hadde en sortert ut f. eks. plasten, kan den brukes til å lage nye plastting og mer olje kan spares på havbunnen. Mat kan bli gjødsel til ny mat, jord og biogass som biler kan bruke som drivstoff. Elektronikk og metallemballasje inneholder metaller som kan gjenvinnes nesten i det uendelige. Et eksempel er kobber, som en regner med å gå tom for naturforekomster av i løpet av de neste 40 årene.

Skadelige miljøgifter

En gammel radio inneholder gull, og kan tas fra hverandre og 90 prosent av materialene kan gjenvinnes til nye ting. Klær og tekstiler kan selges i brukbutikker eller sendes til fabrikker som

skaper nye produkter av dem. Panteflasker blir nye panteflasker. Papir blir til nytt papir.

Elektronikk, batterier, lyspærer, maling, gassbokser, ugrasmidler og andre ting med farlige stoffer som havner feil i restavfallet, brennes da i ovn som ikke er beregnet for det. Da risikerer en at de farlige stoffene havner i naturen og lufta vi puster inn, og skader helsa vår.

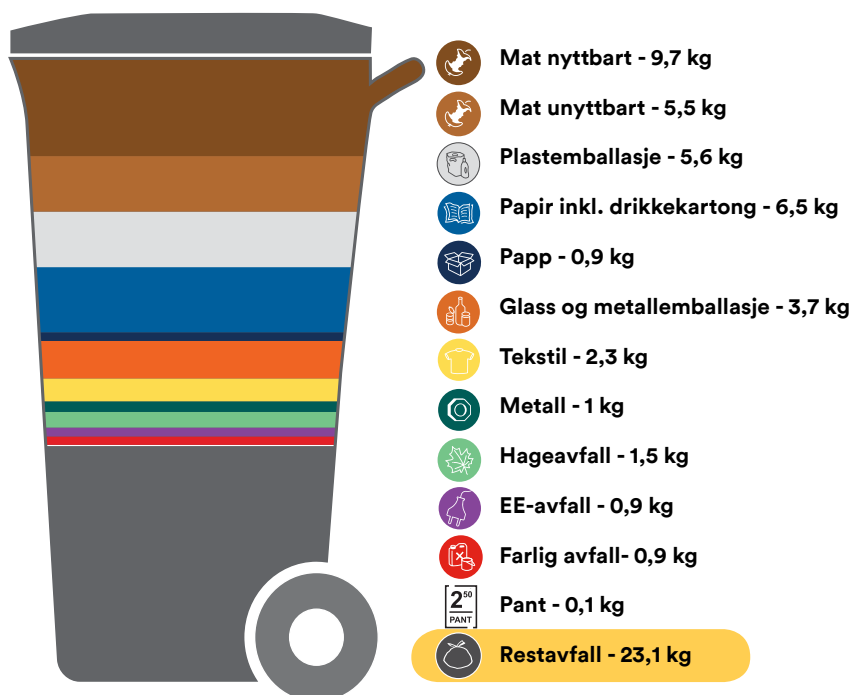
Rift om ressursene

- Vi lever i en verden hvor det blir stadig større knapphet og stadig mer

rift om ressursene. Sortering er det enkleste hver og en av oss kan gjøre for å sørge for at våre barn fremdeles har naturressurser når de blir voksne, sier administrerende direktør Grethe Olsbye i Sirkula.

På www.sirkula.no får du hjelp til sortering, og det er også mulig å printe ut sorteringsoversikten som fulgte med siste tømmekalender. Spør oss også om du lurer på hvor noe skal kastes når du besøker gjenvinningsstasjonen.

Innhold i restavfallsbeholder

2/3 av det vi kaster i restavfallsdunken burde vært sortert, gjenbrukt eller spist opp

Matsvinn og matavfall

Tekstiler

Glass og metall

Farlig avfall

EE-avfall

Pant

Papir inkl. drikkekartong

Plastemballasje

6 enkle grep som slanker restavfallet

Restavfallet har fått i seg mye som det ikke skal ha i seg. Det trenger en slankekur. Med disse enkle grepene oppnår du raskt synlige resultater.

1. Kjøp kun det du faktisk trenger

En god måte å slanke restavfallet på er å kaste mindre ting. Før du skal kjøpe noe nytt er det smart å tenke: Er dette noe jeg trenger, og har det god holdbarhet og kvalitet? Eller havner det fort i søpla? Å bare kjøpe det en behøver er som regel også bra for lommeboka.

2. Unngå matsvinn

Vi kaster i snitt hver 8. handlepose med spiselig mat. Mer mat vil havne i magen i stedet for avfallet om en er flink til å kjøpe inn og lage mat i riktige mengder. Se, lukt og smak på mat som er merket «best før», før du eventuelt kaster det. Sørg for riktig temperatur i kjøleskapet, og frys evt. rester eller bruk dem i resteretter på brødskiva, i omelett, som tapas, suppe m.m. Oppskrifter får du på matvett.no

3. Ha et godt system. Alt skal ha sin plass

Er systemet på plass, så er det ingen sak å kildesortere i hverdagen. Ha bokser for sortering av ulike avfallstyper lett tilgjengelig, gjerne der avfallet oppstår som på kjøk-

kenet. Det kan være bokser til matavfall, plastemballasje, glass- og metallemballasje, batterier, lyspærer, pose til gamle klær, panteflasker, papir, elektrisk og elektronisk avfall og farlig avfall som skal til gjenbruksstasjonen.

Sortere.no har en oversikt over mange leverandører som har fine systemer for kildesortering.

4. Reparer og ta vare på det du har

Mye klær, utstyr og elektronikk havner i restavfallet fordi det er gått litt i stykker, og vi ikke vet hvordan vi skal reparere det. Men det finnes en kur: Lær deg hvordan du utfører enkle reparasjoner. Søk etter videoer som viser deg hvordan på Youtube, spør folk om råd, eller sett ut jobben til profesjonelle fikserere.

5. Gjenbruk - Kjøp brukt og gi bort

Spar miljøet ved å kjøpe det du trenger brukt, og ved å levere ting til gjenbruk fremfor å kaste det i restavfallet. Se sirkula.no for hvordan du arrangerer byttedag, garasjesalg og se hvor du kan gi bort og kjøpe brukte ting på nett eller i fysiske bruksalg.

6. Sorter avfallet så mye som mulig

Jo flinkere du er til å sortere og bruke de andre dunkene og gjenvinningsstasjonen, jo mindre restavfall får du. Enkelt og greit.

Foto: istockphoto.com og K.Bogati

Trenger du jord og kompost?

Den beste jorda lager du selv av matavfall og/eller hageavfall. Sirkula selger også næringsrik og miljøvennlig jord som er laget av blant annet hageavfallet vi får inn.

Fra mat til jord og gjødsel

Matavfall inneholder mye næring. Den kan du få tak i og bruke til å dyrke nye blomster, grønnsaker og planter ved å kompostere i en lukket beholder beregnet for det.

Vi tilbyr gratis og uforpliktende kurs i kompostering av matavfall på sensommeren. Det er også mulig å låne beholder i en prøveperiode. Bli med i ordningen for matavfallskompostering, får en fratrekk i renovasjonsgebyret.

Vær obs på at matavfall må komposteres i lukket beholder, pga. lukt og at en ikke ønsker unødig besøk av rotter, mus etc.

Lag jord av hageavfallet

Den beste og sunneste hagejorda lager du selv med avfall fra egen hage, som planter, småkvist, blader, gras etc. Det er billig, veldig bra for plantene og komposteringa er ikke store jobben. Du har nemlig et uttall små, naturlige hjelpere som gjør jobben helt gratis for deg og omdanner jorda på best mulig måte for plantene som skal vokse i den.

Framgangsmåte får du for eksempel fra andre som komposterer, hagelag, nettsider eller se artikkel på www.sirkula.no med råd fra ekspertisen på Norges grønne fagskole Vea.

Kjøp jord på gjenvinningsstasjonen

Både matavfallet, hageavfallet og det du gir fra deg via avløpet, blir til gjødsel og ny jord. Du får kjøpt slik jord på Gålåsholmen mottak for hageavfall og gjenvinningsstasjonen i Brumunddal, Stange, Moelv og på Heggvin. Jorda selges løst, og vi lesset det opp på henger for deg.

De verdifulle næringsstoffene i denne jorda gjør bruk av kunstgjødsel nær sagt overflødig. Jorda inneholder også naturlige mikroorganismer som er gunstig for jordsmonn og planter. I tillegg spares miljøet for uttak av torv. Torvmyrene er viktig blant annet for å lagre karbon.

Slik får du nye poser til matavfall og plast

Huskeliste ved bygging av avfallsskur

Planer om å bygge avfallsskur? Da er det kjekt å vite at det må utformes slik at renovatøren får med seg avfallet uten å bli skadet eller heftet unødige, om du ikke triller fram dunken selv på tømmedag. Slik som her:

- 1 Uten terskler slik at renovatør må løfte, og porter eller innsnevringar som kan hindre renovatørens arbeid
- 2 Med en takhøyde slik at renovatøren slipper å bøye seg for å hente ut beholdere/sekker, og uten å skalle.
- 3 Slik at det er god klaring mellom beholderne, og de er lette å ta ut.

NYTT FRA 2017

Hver kartong er et lodd i returkartonglotteriet

Fra 2017 er også hver enkelt drikkekartong et lodd i det nasjonale returkartonglotteriet, og ikke bare kartongkubber som tidligere. Kartongen skylles, tørkes, presses flat, og så skrives en navn og telefonnummer på og leverer den i papirdunk eller i papir på gjenvinningsstasjonen.

Årlig deles det ut premier for til sammen 1,6 millioner kroner i det nasjonale returkartonglotteriet i regi av Grønt

Punkt. Dette er fordelt på 120 premier á kr. 10.000 og 4 premier á kr. 100.000.

For å vinne 100 000,- må en fortsatt skylle, brette og stappe minst seks drikkekartonger i en syvende til en kubbe som tidligere. Korker og lokk kan henge utenfor. Skriv navn og telefonnummer på kubben. Kubbene er også med i trekningene om 10 000 kroner-premiene.

På Hedmarken har det årlig vært flere vinnere av pengepremier i returkartonglotteriet.

Du får nye poser til matavfall av renovatør ved å knyte en tom, brun matavfallspose på håndtaket før tømning. Du kan også som tidligere bruke den gule lappen og henge den på håndtaket.

Trenger du nye sekker til plastemballasje, får du det ved å knyte en tom handlepose på håndtak på beholder.

Du får også nye matavfallsposer og plastsekker som tidligere på gjenvinningsstasjonen og kommunens servicekontor.

Har du mange papirposer til matavfall liggende, ber vi deg bruke opp dem til det er tomt.

I stedet for den gamle trådkurven, kan du på gjenvinningsstasjonen og hos Sirkula i Vangsvegen 143, Hamar få ny plastbøtte som er tilpasset de nye, brune plastposene til matavfall.

OBS! Ikke bruk plastsekken til annet enn levering av plast hjemme. Bruker du slik sekk til levering av annet avfall på gjenvinningsstasjonen, koster det fra i år 20,- ekstra per sekk.

Få varsel om tømning dagen før på mobilen

Ved å laste ned appen «Min renovasjon» kan du få varsel på mobilen om tømmedag for avfall. Du kan velge selv når du vil ha varselet.

På www.sirkula.no under tømmekalender, kan du skrive inn adressen din og få opp dagene vi henter avfall hos deg og hva som hentes. Du får da samtidig muligheten til å bestille et SMS-varsel til mobilen som kommer kl. 19.00 kvelden før tømmedag.

Helligdager og endringer

På helligdager som Kristi himmelfart 25. mai og 2. pinsedag 5. juni hentes avfallet på annen ukedag enn normalt. Se tilsendt tømmekalender eller www.sirkula.no for når. Har du lagt inn varsel på mobil, får du varselet endring der.

20. mai var siste lørdag alle gjenvinningsstasjoner hadde lørdagsåpent denne våren. Stavsberg har fast lørdagsåpent kl. 09-14 hele året og Gålåsholmen mottak for hageavfall til november. Begge steder har stengt pinseaftnen, lørdag 3. juni.

Åpningstider gjenvinningsstasjonen

Hamar (Stavsberg)

Mandag til torsdag kl. 10 - 19
Fredag kl. 10 - 16
Lørdag kl. 09 - 14

Gålåsholmen mottak for hageavfall, sommerhalvår (april-november)

Mandag, tirsdag, torsdag kl. 13-19
Onsdag og fredag kl. 10 - 16
Lørdag kl. 09 - 14

Brumunddal

Mandag, tirsdag, torsdag kl. 13-19
Onsdag og fredag kl. 10 - 16

Moelv

Mandag og torsdag kl. 13-19
Onsdag kl. 10 - 16

Stange

Mandag, tirsdag, torsdag: kl.13-19
Onsdag og fredag kl. 10 - 16

Løten (Heggvin)

Man, ons, tors, fre kl. 08 - 16
Tirsdag kl. 08 - 19

Alle stasjoner har lørdagsåpent kl. 09-14 disse lørdager til høsten: 30. sept., 7., 14. og 21. oktober

Spørsmål, eller avfall ikke hentet på riktig dag?

Ring oss på tlf. nr. **62 54 37 00** hverdager kl. 08 - 15, eller send e-post til post@sirkula.no

Velkommen til

loppis- og fiksedag

Har du ting du ikke trenger lenger? Klær som trenger ny passform? Møbel som trenger en oppfrisking? Usikker på hvordan du tar best vare på det gamle huset ditt? Sykkel som må fikses? Kom til

torget i Brumunddal

lørdag 27. mai kl. 12.00 til 14.00

og få tips og starthjelp som sparer både lommebok og miljø. Kanskje gjør du et varp på loppemarkedet også?

Dagen arrangeres av Ringsaker kommune og Sirkula i samarbeid. Mer info på www.sirkula.no

Sirkula er tidligere renovasjonsdelen i Hias, som ble skilt ut som eget selskap 17. mars i fjor

Utgiver Sirkula info nr. 1, 2017 : Sirkula IKS
Telefon: **62 54 37 00** • E-post: post@sirkula.no
Postadresse: Postboks 3 • 2301 Hamar
www.sirkula.no • [facebook.com/sirkula](https://www.facebook.com/sirkula)

Distribueres: Husstander i Ringsaker, Hamar, Stange og Løten kommune
Red., foto u/kred., layout: Karine Bogsti
Trykk: 100% resirkulert papir, Flisa Trykkeri

 sirkula